

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 575. An & qualiter revocari possit donatio, quia in officiosa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

vocat. donat. neque per rescriptum Principis juxta clarum quoque textum. *L. 5. c. eod.* cum nemo temerè jure suo quæsito invitus privati possit, ne quidem Supremi Principis autoritate, nisi ob bonum commune seu utilitatem publicam, cui utique privata cedere debet.

2. Dixi primò donatio: *inter vivos*, nam donatio mortis causà à donatore quandocunque revocari potest, *L. mortis caus. il. 4. ff. de donat. caus. mort.* Clarus, §. donatio, q. 25. n. 2. dicens id in jure esse notissimum, idque vel expressè vel tacitè, ut si donator rem, quam donaverat (intellige, necdum secuta traditione) in alium alienet, ex hoc enim cenletur donatio revocata, *L. illud. ff. de donat. caus. mort.* Sic etiam ob convalescentiam donantis revocationem ceteri hanc donationem ait Clar. n. 4. Si facta instantis mortis periculo; secus, si facta hoc periculo non instante. Dixi secundò: *donatio facta absolute*: hoc est, merè liberaliter, & non ob causam, siquidem, si facta ob causam, ipso jure revocatur, causam non securam, & donanti competit rei vindicatio. *L. 1. c. de donat. ob caus. Clarus. l. c. n. 1. cum Curtio Jun. conf. 126. num. 14.* dicente communem. Dixi tertio: *regulariter & temerè*: cum interdum vel pro parte vel in totum revocari possit ob causas legitimas, quales ferè sunt sequentes: donationis inofficiositas, superveniens donatori paupertas, ingratitude donatarii, superveniencia liberorum, de quibus nunc in particulari.

Quæst. 575, An & qualiter revocari possit donatio, quia inofficiosa.

1. Resp. Primò revocari potest donatio inofficiosa, qualis dicitur illa, quæ facta est contra officium paternæ pietatis in filios; ut si pater vel mater excessivè seu in tanta quantitate donavit uni vel etiam pluribus filiis, ut reliquis filiis sua legitima, hoc est, portio de bonis paternis vel maternis lege ipsis debita, auferatur vel minuat. tunc enim hi per querelam apud Judicem institutam post mortem patris revocare possunt donationem, non quidem in totum, sed in quantum ea modum excedit, & legitimam illis portionem abstulit aut diminuit, ut constat ex *L. si totas. l. si mater. & seq. c. de inoffic. donat.* Proceditque id ipsum, etsi talis donatio sit juramento confirmata; cum juramentum præstitum in damnum tertii non obliget. Clar. §. donatio, q. 24. num. 3. Gutt. de juram. p. 1. c. 9. à n. 8. Castrop. rr. 32. d. 2. p. 30. §. 2. n. 1. Muller, ad stru. h. t. th. 14. lit. 9. idem esse dicens de renunciatione hujus revocationis facta à donatore, seu illam nullum effectum habere; eò quòd illa revocatio non inducta in favorem donatoris, sed filiorum & hæredum illius. Præterea si donatio talis inofficiosa facta est personæ extraneæ absque animo fraudandi filios legitimam seu bona fide; dum v. g. quis per imprudentiam plus putans se habere in facultatibus suis, quam revera habet immoderatè & profusiores, quam legitima liberorum patitur, faciat donationes, revocari potest à filiis, non in totum, sed quatenus legitimæ eorum præjudicat. Si autem facta consilio seu animo fraudandi liberos, iisque nihil relictum donationem in totum revocari posse, idque in odium fraudis; si tamen iis relictum est aliquid, revocandam tantum usque ad legitimam debitam, docent Abb. in c. ult. h. t. n. 5. Clar. l. c. num. 2. & 4. Less. l. 2. c. 18. n. 112. Zoës. in ff. h. t. n. 76. apud Pich. h. t. n. 47. Contrarium, siue donationem in-

officiosam indistinctè, adeoque etiam factam animo fraudandi, revocandam tantum ad legitimam usque debitam filiis vel nepotibus, tenentibus Molin. d. 283. n. 12. Fachin. *L. 6. contro. c. 84.* Stru. h. t. th. 14. lit. 8. & aliis pluribus, quibus inhæret Castrop. l. c. §. 1. n. 2. citans quoque pro hac sententia Lessium, ex ea ratione, quod nullibi in jure ea distinctio expressa, fiatque tantum in citatis *ll.* (quæ donationes etiam factas extraneis comprehendunt) mentio revocationis usque ad legitimam tantum, quæ proinde, cum sit odiosa, ultra id, quod de ea ibi expressum, extendenda non est. Et certè, cum revocatio hæc donationis in totum esset mera pœna fraudis commissæ, saltem ante latam sententiam, non teneri donatarium illum extraneum, ad restituendum totum, bene dicit Molin. l. c. Porro quod dictum hic de persona extranea, idem dicendum de liberis, dum uni facta donatio cum animo fraudandi ceteros. Brunem. ad *L. 3. c. de revocat. donat. n. 2.* Muller. ad stru. h. t. th. 14. lit. 1. Et quod dictum de liberis, intelligendum de liberis, siue sint primi, siue ulterioris gradus, item etiam si posthumi. item de collateralibus germanis & consanguineis, quibus de cæterò legitima debetur; salvo tamen inter has personas ordine successionis. Lauterb. §. 43. Item de parentibus ascendentibus, ita ut ex his competat illud jus revocandi donationem inofficiosam factam à liberis usque ad legitimam iis debitam, Molin. l. c. in fine. Castrop. cit. p. 30. §. 3. n. 3. de Lugo, d. 23. n. 203. Laym. l. 3. tr. 4. c. 12. n. 18. Pich. h. t. n. 49. Arg. l. 4. c. de inoff. donat. cum querela inofficiosa donationis inducta ad similitudinem inofficiosa testamenti l. ult. e. eod. hæc autem non minus competat parentibus quam liberis juxta *l. 15. ff. de inoff. testam.*

2. Extenduntur hæc dicta de revocatione inofficiosa donationis ad casum, in quo reipsa est liberalis donatio, extrinsecè verò simulatur esse venditio, permutatio aliuvè contractus ex causa onerosa, Lauterb. §. 44. Secus est, seu locum non habet revocatio, seu querela inofficiosa donationis, ubi pater verè & reipsa titulo oneroso alienavit quid in præjudicium legitimæ liberorum, ita ut alienatio illa ne quidem usque ad legitimam revocari possit. Clar. cit. q. 24. n. 5. Covar. in c. Raynut. de restam. §. 10. n. 9. Fachin. l. 6. contro. c. 85. Laym. l. c. Castrop. l. c. §. 3. n. 1. eò quòd parentes, dum vivunt, cum rerum suarum dominium habeant, alienare possunt, & quos voluerint, contractus celebrare. *L. non usque adeo. ff. si à parent. quis fuerit manu miss.* ubi autem alienatio facta in fraudem filiorum probaretur, revocanda erit & rescindenda, non secus, ac facta in fraudem creditorum. Castrop. l. c. n. 2. saltem usque ad legitimam, si tertius, cui alienata conscius fuerit fraudis, ut sentit. Clarus. l. c. tanquam æquius contra alios à se citatos, volentes, ne quidem in hoc casu fraudis ullatenus revocandam alienationem, Uti etiam revocationi locum non esse, si pater bona sua usque ad amissionem vel imminutionem legitimæ liberorum ludo perdidisset, dicit Lauterb. l. c. eò quòd dicta revocatio seu querela hæc actio subsidiaria; pecunia autem ludo perdita alià viâ repeti possit, juxta *L. fin. de aleatorib.*

3. Resp. Secundò: Ut hæc revocatio seu querela institui possit, requiritur, ut donatio ab initio statim sit inofficiosa, & insuper legitima tempore mortis non sit salva. *L. 1. & seq. c. h. t.* Unde si pater plures donationes fecit inter vivos diverso tempore quarum primæ modum legitimam non excederunt, posteriores, tantum, quibus demum imminuta vel

adempta est legitima, hac actione impugnari posse; si verò eodem tempore facta, simulque sumpta minuunt aut tollunt legitimam, omnes pro rata revocandas, astruunt Zoëf. *h. t. n. 79.* Stru. *h. t. th. 14. lit. i.* Lauterb. §. 45. Sed neque institui potest ante mortem donatoris; eò quòd ante non præjudicet; cum adhuc non sit successio vel hæreditas, & filii vivente patre jus nullum habeant ad legitimam. Castrop. *l. c. p. 29. §. 2. n. 4. & p. 30. §. 3. n. 4.* cum Less. *l. 2. c. 18. du. 14. n. 113.* Neque etiam intra quinquennium à morte donatoris. Castrop. *l. c. juxta l. ult. c. de donat. inoff. juncta gl. penult.* et si Molin. *cit. d. 283. §. quod verò.* velit competere hanc actionem personalem querelæ spatio 30. annorum, juxta *L. sicut in rem. c. de præscrip. 30. vel 40. annor.* quam tamen sententiam oppido falsam, & nulla solida ratione probari posse, ait cum Brunne. Muller ad *Stru. h. t. th. 14. lit. 3. in fine.* ubi etiam, quòd minores opus non habeant hac actione seu querela; cum habeant remedium longè pinguius, nempe restitutionem in integrum.

Quest. 576. An & qualiter revocari possit donatio ob supervenientem donatori paupertatem.

REsp. Cùm donatione consummata donator habeat beneficium competentis vivendi, ut bene Lauterb. §. 39. adeoque etiam, si omnibus donatis non reservato sibi usufructu, inops fiat, donatarius ipsi ex iisdem alimentis præstare debeat, ut Idem citatis *L. 50. ff. de re judic. l. 8. de decur.* Supposito, quòd id non præstet, ob supervenientem paupertatem possit donatorem ad minimum partem donationis revocare, defendit apud eundem Tiraquellus ad *l. 9. c. de revocat. donat. V. omnia. n. 2. & seq.* Verùm quia hic casus potius referendus videtur ad revocationem propter ingratitude nem, paulò post de eo agemus pluribus.

Quest. 577. An & qualiter donatio revocetur ob supervenientiam liberorum.

REsp. Si quis tempore donationis non habens legitimos, nec sperans bona sua omnia aut notabilem eorum partem donavit cuicumque extraneo donatione simplice absoluta, etiam traditione consummata, eique postea nascantur filii legitimi, unus vel plures, etiam non obstante juramento de non revocando, aut facta renunciatione beneficii revocationis, licitè revocare potest in totum donationem, seu potius ea resolvitur irrevocabiler, teneturque donatarius donata restituere, nisi fortè facta ad pias causas, vel nisi donans profiteatur in religione. Responsio sic explicata communis est tam Legistarum quam Canonistarum, & constat ferè quòd ad præcipua ejus membra ex claro textu. *L. si unquam. 8. c. de revocat. donat.* Ratio, in qua fundatur hujus legis dispositio, est, quòd donans non nisi sub hac conditione donasse præsumatur; si non nascantur mihi filii: cum nemo censeatur velle extraneos præferre suis liberis. Unde & verisimile est donantem tempore donationis non cogitasse de filio, & consequenter in eum eventum, quo ei filii nascantur, non donasse.

2. Dicitur itaque primo: *Tempore donationis non habens liberos legitimos, nec sperans:* si enim illos haberet, aut etiam verisimiliter speraret, quia conjugatus, juvenis & bonæ constitutionis est, cessaret dicta præsumptio, eum non cogitasse de futuris liberis, & sic factam à se donationem revocare non posset. Lauterb. *h. t. §. 54. juncto §. 57.*

Sed neque revocationi obstat, si eo tempore haberet quidem filium, sed illegitimum; quia præsumendum non est, speret talem, in quem regulariter pater non eo affectu fertur quàm in legitimum; intermittere velle donationem.

2. Dicitur secundò: *Omnia bona sua:* ad qua quia non spectat hæreditas, legatum, fideicommissum, antequam illorum dominium & possessio acquiratur, ad eorum repudiationem se non extendit. *L. si unquam,* utpote correctoria & exorbitans, sed potest quis ea repudiare, et si cogit & speret liberos sibi nascituros, citra quòd dein possit cum effectu poenitere de ea repudiatione. Tiraquel. *in cit. l. si unquam. v. donatione largitus. n. 180.* Molin. *tr. 2. d. 579. n. 23.* Sanch. *l. 7. mor. c. 7. n. 51.* Laym. *l. 3. tr. 4. c. 12. in fine.* quos citat & sequitur Castrop. *tr. 32. d. 2. p. 29. §. 1. n. 9.*

4. Dicitur tertio: *vel notabilem eorum partem;* ita ut non sufficiat cuicumque quantitatis, ut vult Covar. *1. var. c. 19. n. 11.* donatio, aut etiam modica & exigui pretii, quàm fecisset donator, et si de filiis nascituris cogitasset. Castrop. *l. c. n. 7.* Clarus §. *donatio. q. 22. n. 4.* Lauterb. §. 55. cum tales donationes considerata qualitate donatoris & donatarii, leves fieri exigat recta ratio & administratio bonorum ac familiarum. Sufficere tamen ad revocationem partem dimidia parte omnium bonorum minorem, & etiam rem singularem, ait Lauterb. & in genere quantitatem illam, quam donator non donasset, si de filiis nascituris cogitasset. Adhibendo etiam quòd ad, quamam donatio quantitatem notabilem contineat arbitrio prudentium virorum, ac præcipuè Judicis. Ut Molin. *d. 282.* Menoch. *de arb. cas. 133. n. 2.* Fachin. *l. 3. controuv. c. 88.* Castrop. *l. c.* Lauterb. citatis Carpz. Tiraq. Brunem.

5. Dicitur quartò: *cuicumque extraneo:* Tam et si enim *cit. l. 8. c. de revocat. donat.* loquatur de sola donatione facta à patrono libertis, ejus tamen decisionem Tiraq. *ad cit. l. v. libertis.* Cujac. *l. 20. observ. c. 5.* Fachin. *l. c. 85.* Castrop. *l. c. n. 3.* & alii passim extendunt ad quasvis alias personas, ex ea ratione legis omnibus communi; nimirum paternæ affectionis & pietatis præsumptione, quã præsumitur patrem non fuisse donaturum extraneo, sive is libertus, sive alius, si de liberis cogitasset.

6. Dicitur quintò: *donatione simplice & absoluta:* nam si donatio est remuneratoria, vel ob aliquam causam tenentem se ex parte donatoris ejusque commodum respicientem facta. V. g. ob præstita ei obsequia & beneficia, revocari nequit, ne quidem ex parte, nisi fortè quã excederet merita, ut de Lugo. *d. 33. n. 196.* ob supervenientiam liberorum. Quia non est propriè dicta donatio ex mera liberalitate procedens; sed potius mercedis præstatio & congrua bonorum administratio. Clar. *l. c. q. 23. n. 3.* Molin. *d. 282. n. ult.* Pirch. *h. t. n. 44.* Gutt. *de juram. p. 1. c. 9. n. 7.* quam sententiam communem dicit Castrop. *l. c. §. 4. n. 1.* contrarium tamen tenet valde probabiliter n. 2. cum Cujacio. *l. 20. observ. c. 3.* Fachin. *l. 3. controuv. c. 89.* & aliis; nimirum donationem, etiam remunerandi causâ factam, posse ob liberos postea susceptos revocari; saltem quòd ad partem præjudicantem legitimæ liberorum; eò quòd verisimile non sit, si cogitasset de liberis nascituris, eum, à quo beneficium accepit, remuneraturum fuisse donatione omnium bonorum, aut majoris partis eorum, aut etiam partis excedentis legitimam liberorum; præsertim